

Morten Sletbak Haave

Vår dato: 08.03.2024

Vår referanse: 202317635-8

Vår saksbehandler:

Deres dato:

Deres referanse:

Heike Schmidtke

Trøndelag fylkeskommunes uttalelse til handlingsrom for tilbygg og videreutvikling av Trondheim Kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Fylkeskommunen er bedt om å gi en skriftlig tilbakemelding på handlingsrommet for utvidelser og utvikling i forbindelse med mulig videreføring av dagens museumsbygg og tilpasninger til behovet for økt areal. I den forbindelse har vi gjennom flere workshop i 2023 og 2024 vurdert handlingsrommet på ulike tomter i direkte tilknytning til museumsbygg og tilliggende handlingsrom på omliggende tomter. I vårt notat gir vi en konkret tilbakemelding på det som vurderes som et akseptabelt potensial over bakken for en fremtidig utvikling av et nytt kunst- og designmuseum. Vi ser det som hensiktsmessig at notatet følger videre behandling i saken.

Fylkeskommunen er antikvarisk myndighet. Det angitte handlingsrommet er vurdert i samråd med Byantikvaren som kommunens antikvariske rådgiver.

Notatet gjennomgår tomt for tomt med utgangspunktet i skisser levert av LINK arkitekter og supplerer i tråd med gitte tilbakemeldinger i workshop for K3- og K5-alternativer. Summen av handlingsrommet ved eksisterende bygg og tilliggende tomter gir et samlet arealpotensial som kan vurderes i de ulike konseptalternativene. Vurdering av potensial er ikke direkte koblet til konseptalternativene, da handlingsrommet for utbygging ut ifra kulturmiljøhensyn vurderes på selvstendig grunnlag. Tomtepotensialet er dog vurdert ut av premisset ved formålet om videreføring og bruk av de eksisterende museumsbyggene.

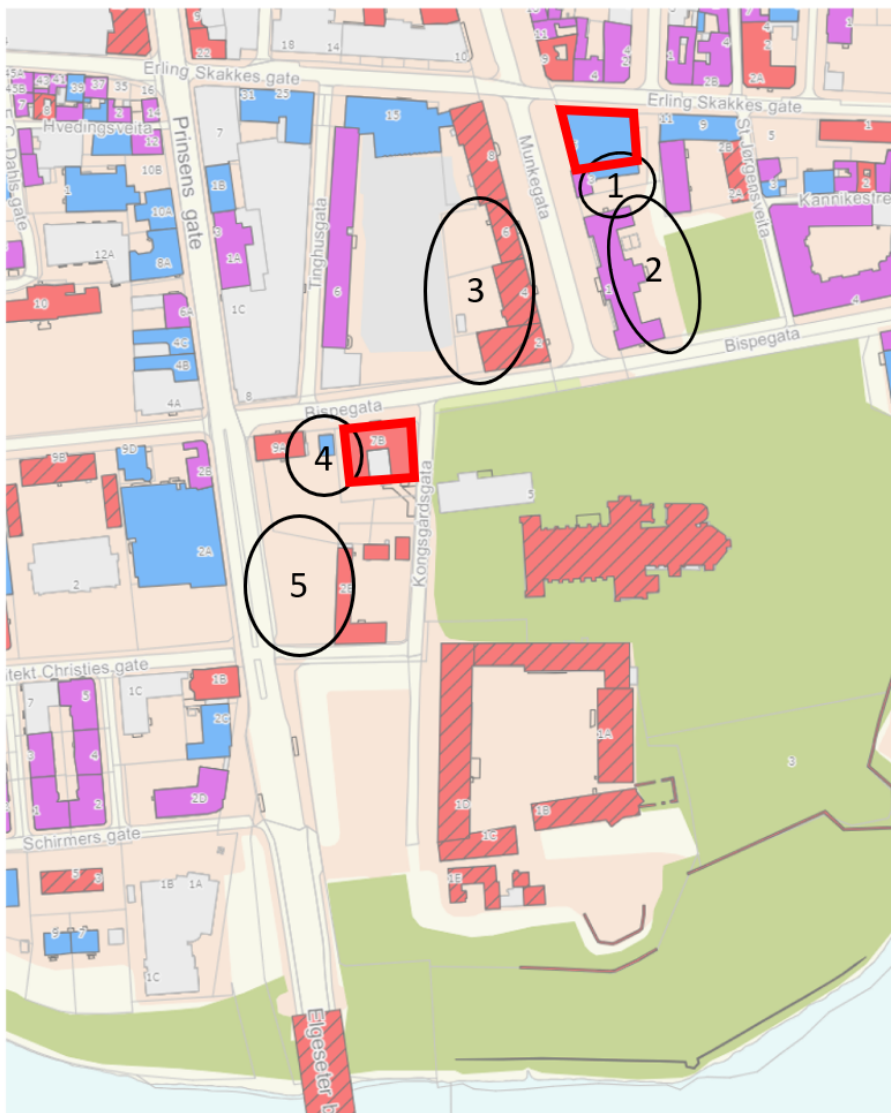
Kunstmuseet og Kunstindustrimuseet er sentralt plassert med flere historiske bygg, og tilliggende tomter er vurdert. Berøring av fredede bygg, bygg med høy verneklasse, høye verneverdier ved eksisterende vegetasjon og bykontekst, samt hensyn til siktakser/siktkorridorer mot Nidarosdomen er

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

momenter som er vurdert. Riksantikvaren vil i et eget notat komme med en vurdering som omhandler Nidarosdomen samt det arkeologiske handlingsrom og begrensninger.

De vurderte tomter og evt. tilhørende bygg er vist i oversikten under, nummerert i rekkefølge slik de gjennomgås i notatet. Siktakser vurderes i sammenheng med de relevante utbyggingsalternativer. I tillegg er handlingsrommet blitt modellert i en 3D-modell som er implementert i Midtbyens tredimensjonale kart. Modellen viser kun et utsnitt av byens bebyggelse, dette for å lette håndteringen av modellen i 3D. Blå markerte bygg viser handlingspotensial for et fremtidig museum for kunst og design i Trondheim. Byggene i lilla viser Katedralskolens utbygging. Tallet over byggene viser angitt høyde på bygg i gjennomsnittlig høyde over terreng.

Figur 1 - Situasjonsplan for utredningsområdet for kulturminnefaglig tilbakemelding for potensial ved de eksisterende museene TKM og NKIM

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

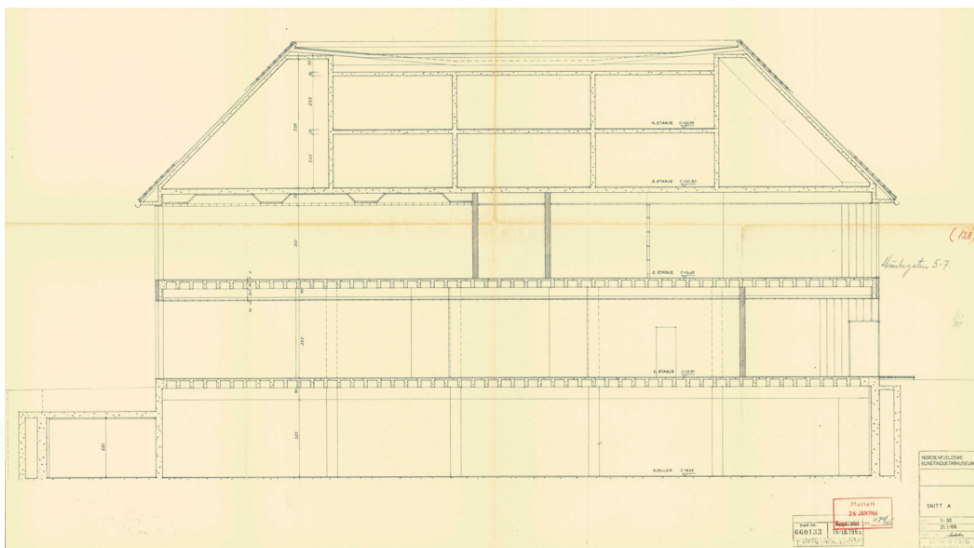
Tomt 1 – tilbygg mot sør ved Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Tomten ligger i direkte tilknytning til NKIM og øst for Møllergården. Møllergården skal bevares og kan gjerne vurderes benyttet som del av museets fremtidige areal. Tomten strekker seg sørover mot dagens rådhus, med en nødvendig avstand. Behov for avstand må vurderes ut fra om Rådhuset benyttes som del av konseptet/ fremtidens museum eller ei og er her ikke fastsatt i et konkret mål i meter. Byggegrense mot øst følger videre NKIMs eksisterende byggelinje. Jugendbygget bak Møllergården er klassifisert med antikvarisk

verdi, men vil kunne aksepteres revet til fordel for et funksjonelt nybygg for museet.

Dagens Nordenfjeldske kunstindustrimuseum er om lag 12m høy. Da tomten ligger mellom NKIM og Rådhuset har vi vurdert at et tilbygg her kan ha en høyde på inntil 15m, som tilsvarer Rådhusets nedre fasadegesims-høyde. (tilsvarer 3 etasjer)

Figur 3 - Snittegning av dagens Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

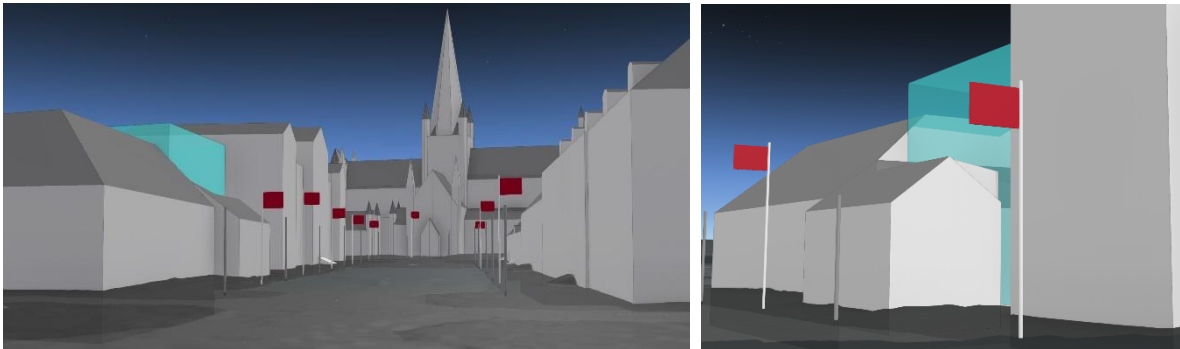
Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Figur 4 - Fasadeoppriss av dagens rådhus, den gang bygd som Trondhjems Tekniske Lærestalt, etablert i 1898

Illustrasjon av byggehøyde og utbyggingspotensial i modellen:

Høydene i modellen mot virkeligheten må kontrolleres, da modellen tilsier at det er mulighet for 17m høyde på bygg. Våre estimater er basert på tilgjengelig tegningsmateriale og at høyden på tilbygg vil være om lag 15m. Det vil trolig være rom for 3 etasjer med 5m hver innenfor skissert volum.

Trøndelag fylkeskommune

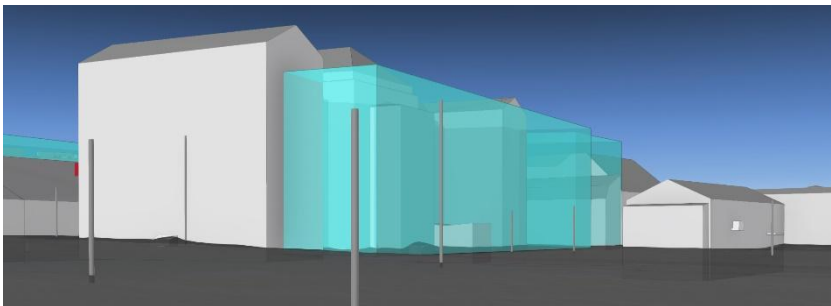
Seksjon Kulturminner

Tomt 2 – mulighetsrom bak dagens Rådhus

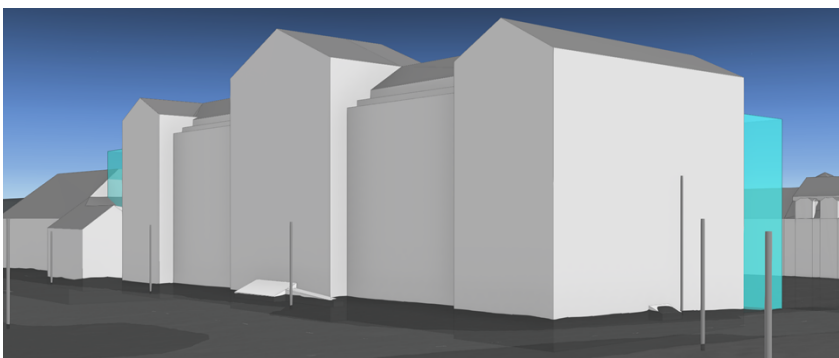

Arealet bak dagens Rådhus har ikke blitt gjennomgått som del av workshopene for K3 og K5. Tomten er en naturlig del av vurderingsgrunnlaget for mulige utbygginger og handlingsrom rundt dagens to museer. Ved bruk av rådhuset som tillegg til museene vil en mulig tilbygging innenfor dagens parkeringsareal være akseptabel. Høyden som er angitt ved tomt 1 kan være en mulig høyde også for tomt 2, der (nedre) fasadegesims angis som maksimalhøyde på tilbygg. Tilpasning og detaljer må diskuteres i det videre løp.

Med 15m høyde på tilbygg kan det dermed tas utgangspunkt i om lag 3 etasjer á 5m etasjehøyde.

Figur 6 - Blikk fra kirkegården mot Rådhusets bakre fasade

Figur 7 - Blikk i krysset Bispegata - Munkegata. Både tilbygg til NKIM og Rådhuset vises noe

Høyden på tilbygget bak rådhuset må også kvalitetssikres med tanke mulig høyde. Gesimslinjen vi viser til ligger i kommunens digitale bymodell på omtrent 17m.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

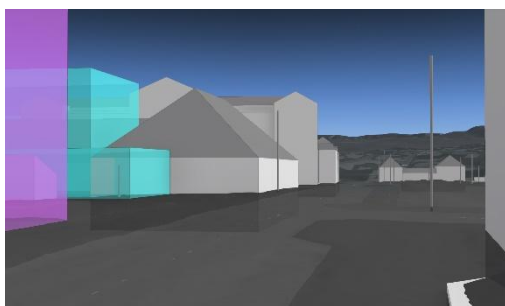
Ved tilbygg til både Rådhuset og NKIM vil volumene trolig kunne bygges sammen, men med evt. tilrettelegging av ferdsel i forlengelse av Kannikestrete.

Tomt 3 – gjenbruk av Munkegata 2, 4 og 6, samt handlingsrom mot Ekserserplassen

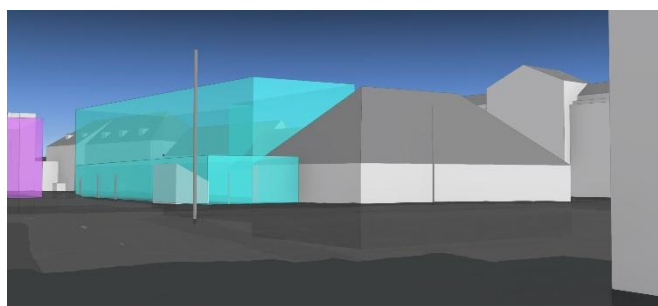
Munkegata 2, 4 og 6 er fredet etter kulturminnelovens §22a, dvs. forsvarets landsverneplan og er senere avhendet til privat eie. Byggenes handlingsrom ved innvendige tilpasninger er ikke vurdert her. Mulighet for gjenbruk som tilleggssareal til museum vurderes dog mulig.

Mønehøyden ved Bakeribygget i Munkegaten 2 er på om lag 13m. Det vurderes som akseptabelt å tillate et tilbygg mot Ekserserplassen på maksimalt 15m, dvs 3 etasjer. Tilpasning av bygget til den fredede bygningsmassen må vurderes i videre forløp av prosess. Et mindre tilbygg, gjerne i glass på 5m høyde kan tillates lengst mot vest med en tilbaketrukket fasadelinje fra Bispegaten. Dagens smijerngjerdet er her vurdert som byggegrense. Det vil gi et godt forrom foran bygningsmassen og virke fordelaktig på siktkorridoren mot Nidarosdomen fra Ekserserplassen.

Figur 9 - Blikk langs Bispegata mot øst

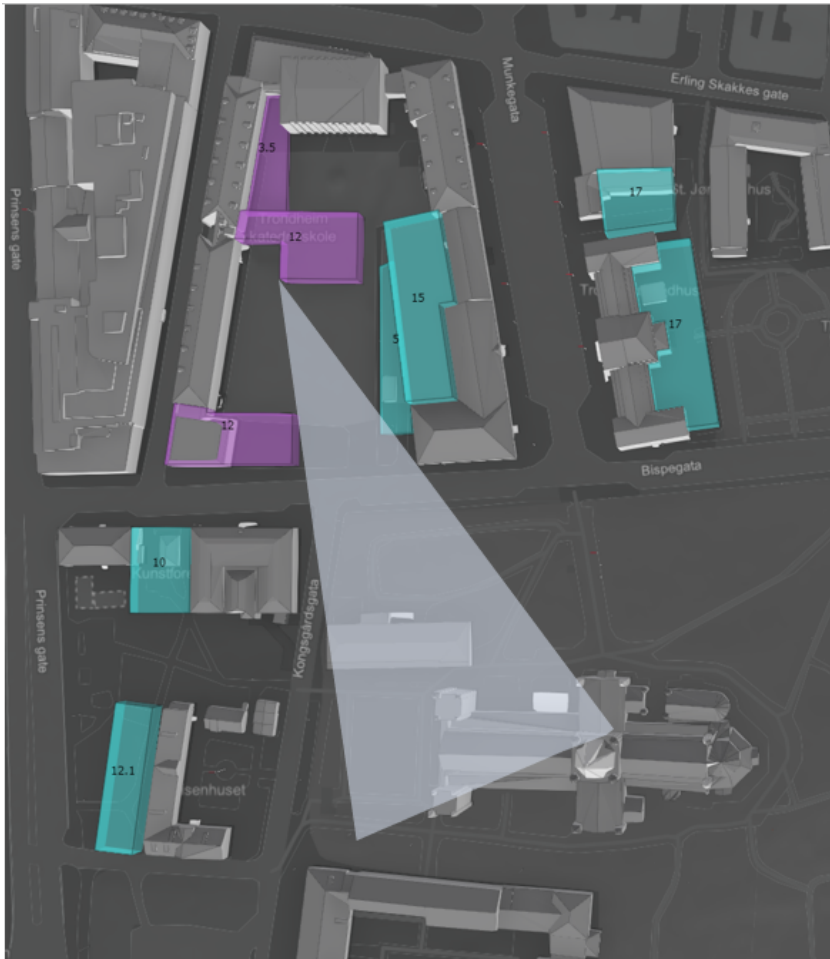
Figur 10 - Blikk mot Ekserserplassen, katedralskolens nye tilbygg i lilla

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Siktkorridor mot Nidarosdomen

Siktaksen eller siktkorridoren fra Katedralskolen vil være begrenset av de nye tilbyggene ved Katedralskolen. Vi har valgt ett punkt i plan som omtrentlig gjenspeiles også i modellen:

Figur 11 - visualisering av sikttrekant mot domen fra Katedralskolen

Figur 12 - modellert synsopplevelse fra Katedralskolen med blikk mot domen - modell uten trær

Tomt 4 – handlingsrom for tilbygg ved Trondheim kunstmuseum

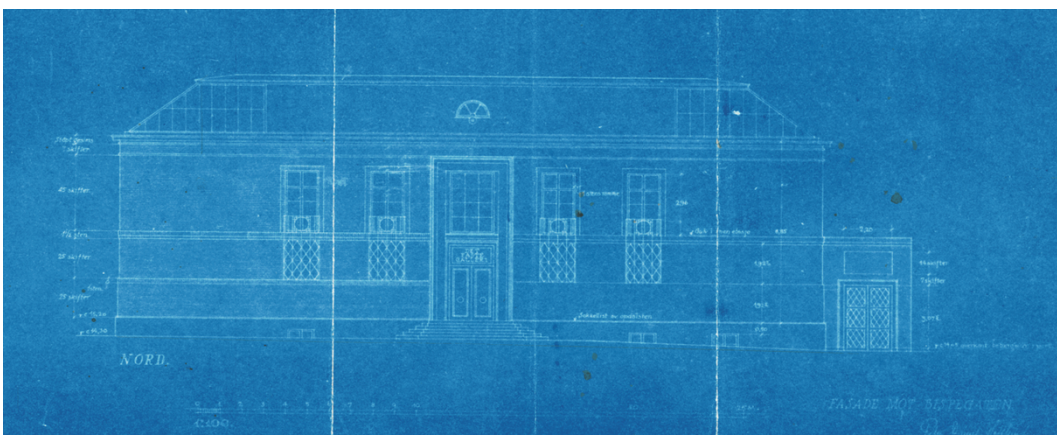
Trondheim kunstmuseum er et ærverdig bygg, formålsbygd for å huse (datidens) kunst.

For å kunne tilfredsstille det nye museets behov, samt tilrettelegge for UU m.m. vurderes det akseptabelt å bygge inntil dagens kunstmuseum med et tilbygg på 10m. Tilbygget vil da forholde seg til byggets gesimslinje. Overgangen av bygget mot Bispeboligen som er noe lavere

må vurderes videre i prosessen, men vurderes løsbart i dialog med antikvarisk myndighet og Byantikvaren.

Byggegrense mot Bispegaten ligger i flukt med Bispegata 9a og 7b. Mot parken vil videreføring av søndre utstrekning av Trondheim kunstmuseum danne byggegrensen/ byggelinjen.

Siktaksen mot Nidarosdomen må vurderes her. Det kan vurderes om gjennomsynet gjennom bygget på bakkeplan kan vurderes ved bruk av glass i plan 01 og hensiktsmessig funksjonsplassering av virksomhet i bygget. (Dette som et innspill til fremtidige drøftinger)

Figur 13 - Oppriss til Trondheim kunstmuseum fra Bispegata, transportinngangen mot vest er senere blitt fjernet.

Under skissert mulig infill mellom Trondheim Kunstmuseum og Bispeboligen:

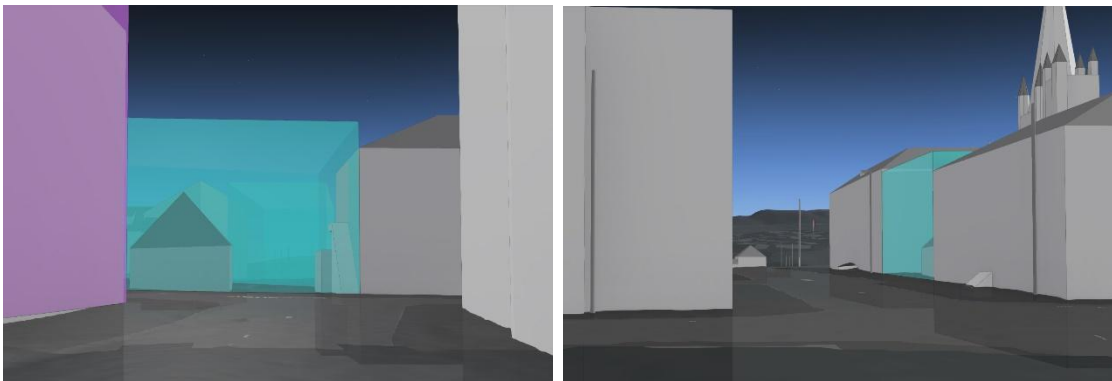
Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Figur 14 - illustrasjon av mulig nedtrapping for å møte Bispeboligens reduserte bygningshøyde

I modellen fremstår volumet som vist – tilpasningen mot Bispeboligen er her ikke foretatt:

Bildet til venstre viser blick fra Tinghusgaten mot tilbygget til Trondheim Kunstmuseum, bildet til høyre illustrerer opplevelsen fra Bispegaten.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Tomt 5 – vurdert potensial for bygging i parken mellom Waisenhuset og Prinsens gate

En mulig utbyggingstomt for et større og mere fristilt visningsrom for kunst og design er vurdert bak Waisenhuset.

Waisenhuset har en høy gavlvegg i panel mot vest, der det opprinnelig ikke har vært vinduer. Vi vurderer bygging nær gavlveggen som akseptabelt, med et bygg som ikke skal overstige Waisenhusets mønehøyde på 12,1m.

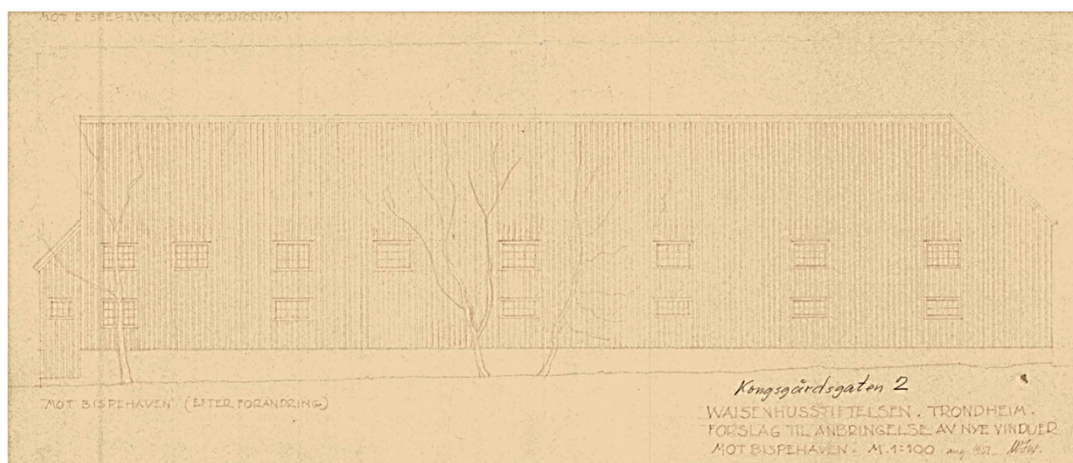
Avstanden på 3m inntil

eksisterende bygg vurderes som minste avstand, da det gir rom for ferdsel og gir en akseptabel bredde for lys, vedlikehold og drift av begge fasadene.

Utbyggingspotensial for et rektangulært volum vurderes å være til stede i hele Waisenhusets lengde, unntatt lavere tilbygg mot nord. Bredden på bygningsvolumet må vurderes opp mot eksisterende grønnstruktur, da et "lysthus" i treformasjon mot nord-vest skal sikres og bevares.

Vi vurderer en rektangulær form for nytt visningsbygg som en bedre løsning enn skråstilt:

Volumet vil da være litt mer tilbaketrukket fra trærne. Det vil gi rom for bevaring av et grønt preg mot Prinsens gate som parken i dag utgjør. Det vil videre gi en siktakse fra sør inn mot Bispeboligens hage som et historisk flott hageanlegg.

Figur 16 - Oppriss av Waisenhusets fasade mot vest/ Prinsens gate

Trøndelag fylkeskommune

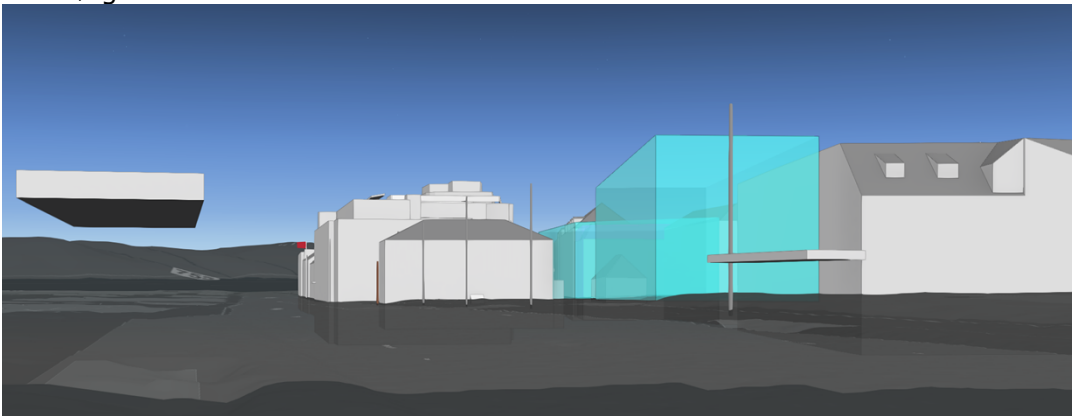
Seksjon Kulturminner

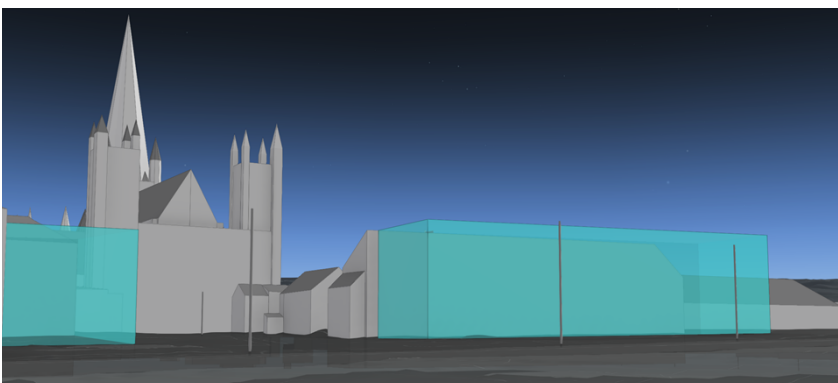
Figur 17 - Lysthuset nærmest Prinsens gate, Waisenhuset bakenfor.

Innenfor dagens grøntanlegg er det noen større trær. Noen ønskes bevart, men det er avhengig av det arkeologiske handlingsrommet. Noen vil ikke kunne bevares ved utbygging av ulike tomter over bakken, som vist over. Mulighet for fremtidig supplering av området med trær og grønne verdier vurderes dog til stede.

Når situasjonen modelleres i 3D oppleves det nye volumet mot Waisenhuset som følger:

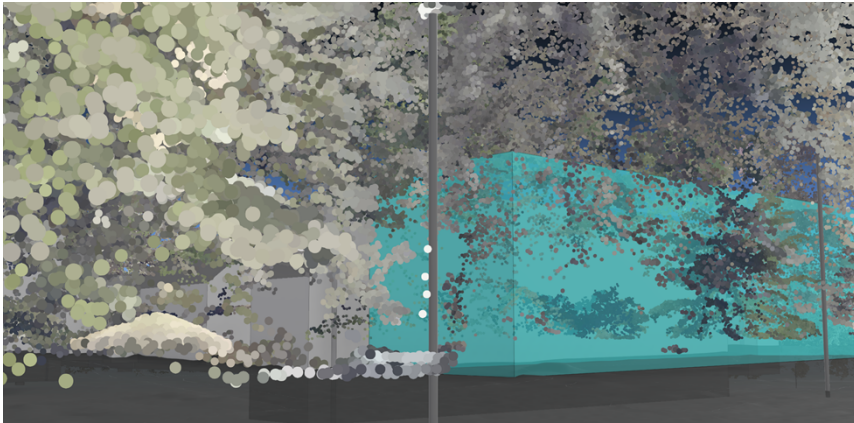

Figur 18 - Blikk fra Prinsens gate - busstopp ved Nidarosdomen

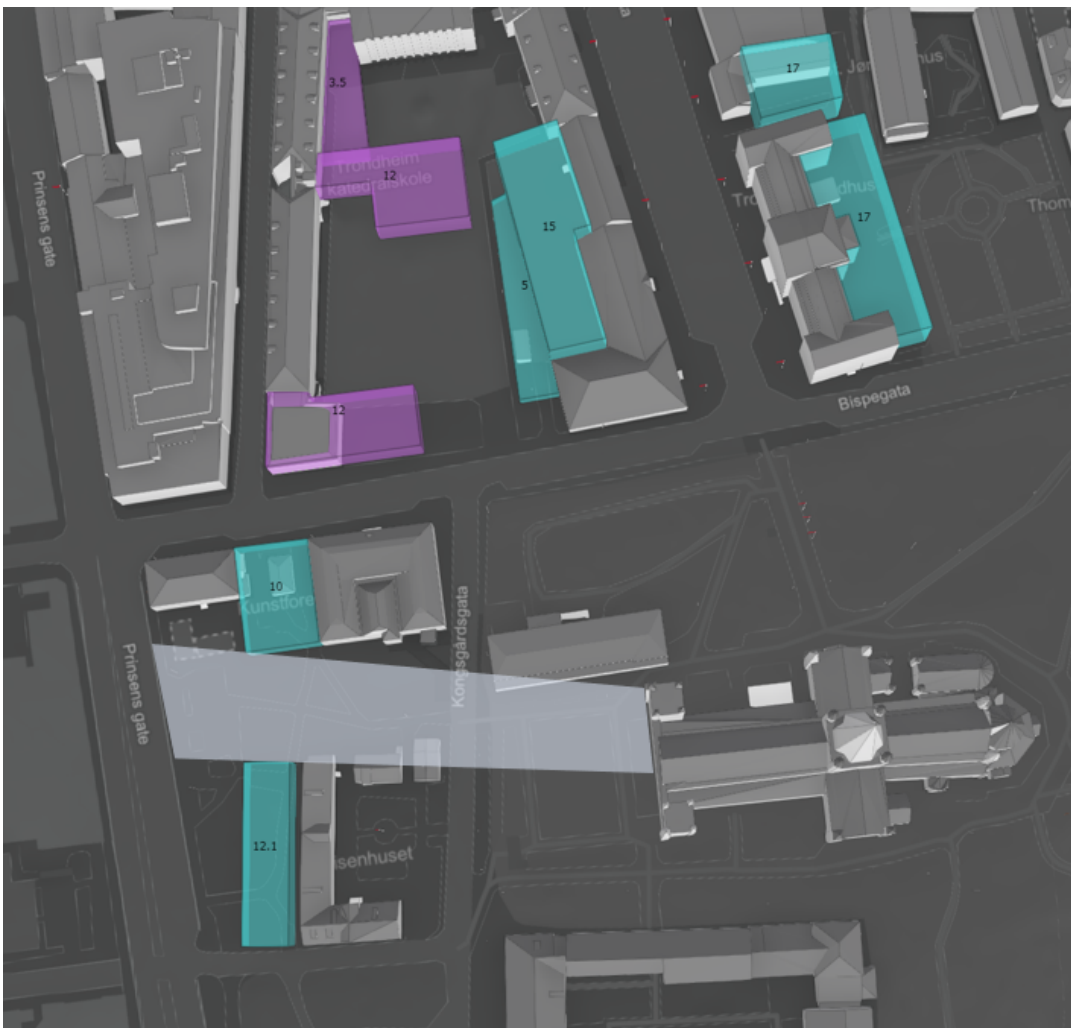
Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Figur 19 - sikten mot nybygget bak Waisenhuset og mot domene med og uten illustrasjon av trær med løv

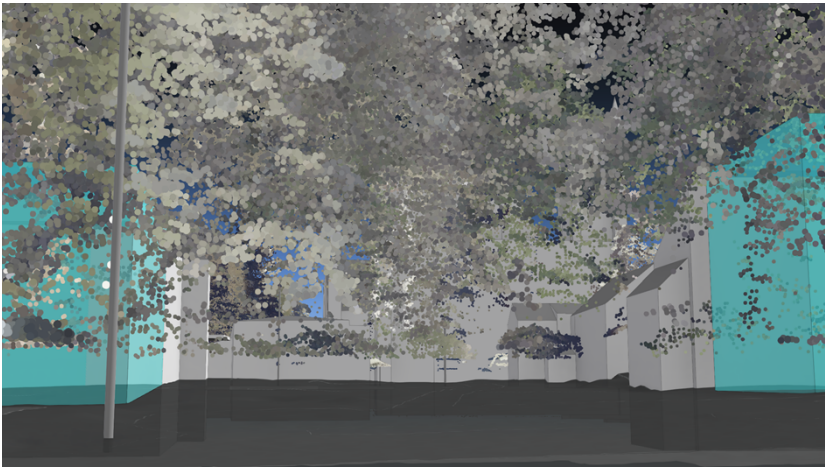
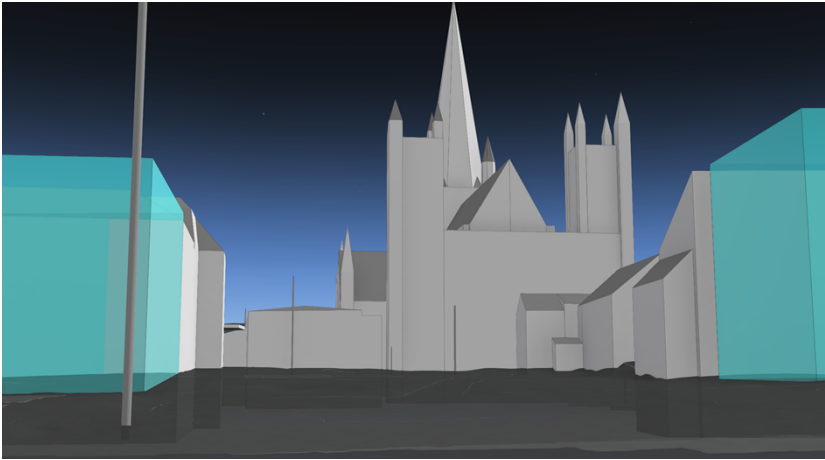
Siktaksen/siktkorridoren mellom Bispeboligen og Waisenhuset vil etter modellert handlingsrom se slik ut:

I modellen ser dette ut slik – med og uten trær:

Trøndelag fylkeskommune

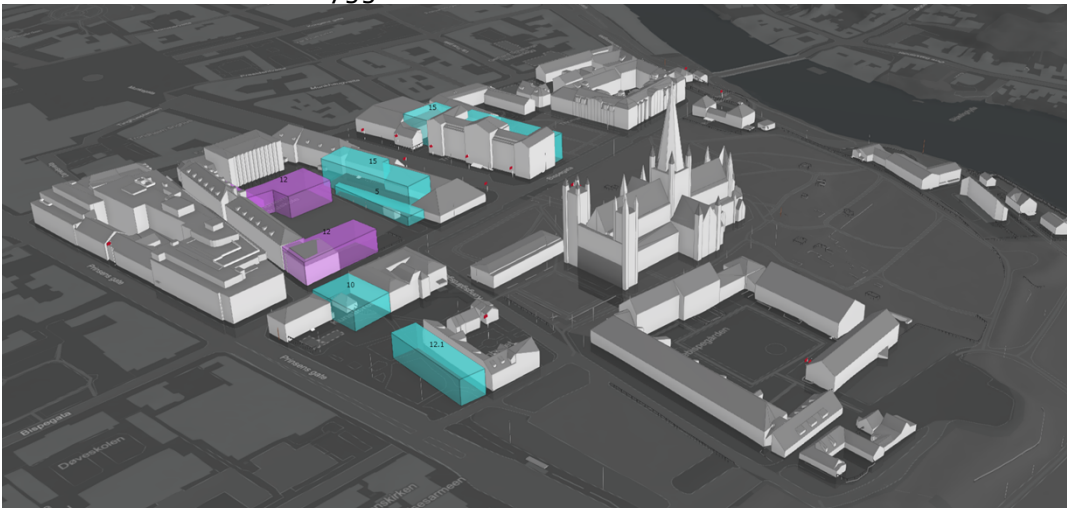
Seksjon Kulturminner

Noen av trærne vil måtte felles ved utbyggingen av volumene, men mellomrommet i siktkorridoren vil være preget av store eksisterende trær, der domene vil være godt synlig om vinteren.

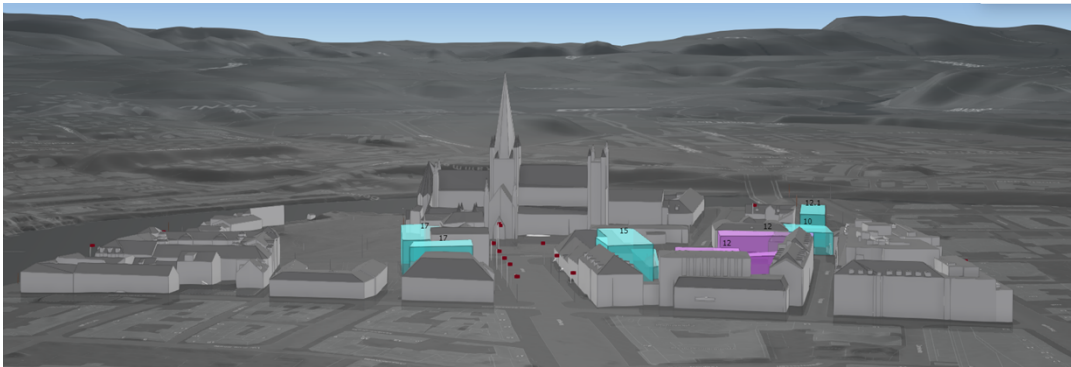
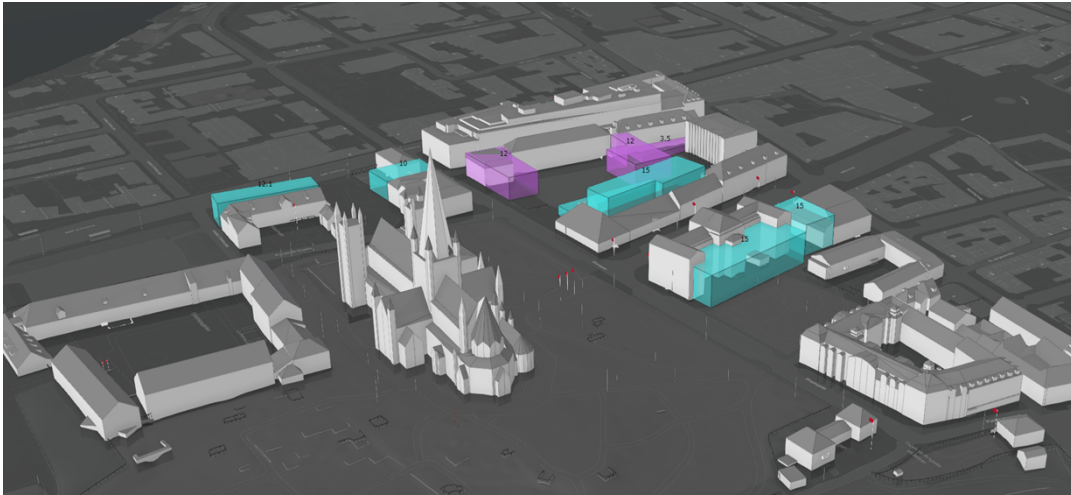
Oppsummering

Oppsummert er det samlede handlingsrommet for tilbygg og nybygg rundt eksisterende museumsbygg slik:

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Fylkeskommunens kulturminneseksjon har sammen med Byantikvaren vurdert handlingsrommet for tilbygg og nybygg ved Trondheim Kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. Dette er gjort uten å vurdere konkrete arealkrav for et nytt museum. Vurderingene er basert på tomtenes og de eksisterende bygningers handlingsrom. Vurderinger som er gjort er i liten grad avhengig av en rekkefølge eller at visse alternativ må realiseres. Handlingsrommet for en fortetting rundt dagens museer vurderes å være samlet sett stort, der de historiske byggene samt nybygg vil kunne berike fremtidens museumsopplevelse.

Med vennlig hilsen

Heike Schmidtke
Seniorrådgiver/arkitekt

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakere:

Morten Sletbak Haave
TRONDHEIM KOMMUNE

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kulturminner

Kopimottakere:

Berit Kirksæther

Helge Dønnum (NO)